

Broj: 01-1873-1/23

Datum: 30.11.2023.g.

Na temelju članka 1. stavak 2., Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u BiH („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 07/02, 13/03, 76/09 i 1/11); članka 2., stavak 1., članka 7., točaka 7 i 33., stavak 1., točka j) Zakona o osnivanju Neovisnog operatora sustava za prijenosni sustav u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 35/04); članka 38. Zakona o električnoj energiji Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 68/2020); članova 34. i 35. Zakona o električnoj energiji u FBiH („Službene novine FBiH“ br: 60/23); članka 19. Zakona o električnoj energiji ("Službeni glasnik Brčko D BiH", broj 27/21); članova 8., 12., 13., 17., 19., 20-25., Tržišnih pravila; točke 3.7. Uslova za korištenje licence za aktivnosti Neovisnog operatora sustava broj: 05-28-12-17-20/19, kao i Pravila o pristupu treće strane na prijenosni sustav broj: 04-28-359/06 od 07.12.2006. godine, a vezano za dokument Državne regulatorne komisije za električnu energiju broj: 04-28-7-343-7/21 od 07.03.2022. godine, Zabilješke sa sastanka na temu pristupa tržištu električne energije u BiH elektranama priključenim na distribucijsku mrežu od 15.03.2022. godine kao i Zapisnik sa sastanka na temu pristupa tržištu električne energije u BiH elektranama priključenim na distribucijsku mrežu od 05.04.2022. godine, prijedlog modela, radne grupe za implementaciju rješenja koje omogućuje slobodan pristup tržištu proizvođačima električne energije priključenim na distributivnu mrežu, imenovane Rješenjem broj: 373-3/22 od 11.04.2022. godine i prijedlog radne grupe imenovane Rješenjem broj 01-1069-1/22 od 26.09.2022. godine generalni direktor donosi

ODLUKU

o izmjeni Instrukcije za implementaciju privremenog modela pristupa „Virtualne elektrane“ tržištu električne energije u BiH

Članak 1.

1. Ovom Odlukom mijenja se točka 7) Instrukcije za implementaciju privremenog modela pristupa „Virtualne elektrane“ tržištu električne energije u BiH prvotno usvojena Odlukom o privremenom modelu kojim se omogućuje nediskriminatoran i slobodan pristup jedinstvenom tržištu električne energije u BiH elektranama priključenim na distributivnu mrežu broj 01-478-3/22 od 29.04.2022. godine, a potom utvrđena Odlukom o izmjeni Instrukcije za implementaciju privremenog modela pristupa „Virtualne elektrane“ tržištu električne energije u BiH broj: 01-1165-1/22 od 17.10.2022. godine i Odlukom o izmjeni Instrukcije za implementaciju privremenog modela pristupa „Virtualne elektrane“ tržištu električne energije u BiH broj: 01-1165-3/22 od 28.12.2022. godine.

2. Ovom Odlukom utvrđuje se izmijenjena Instrukcija za implementaciju privremenog modela pristupa „Virtualne elektrane“ tržištu električne energije u BiH (u daljnjem tekstu: Instrukcija) kojom se definiraju obveze i redoslijed postupanja sudionika na tržištu s ciljem implementacije modela iz članka 1. stavak 1. Odluke o privremenom modelu kojim se omogućuje nediskriminatoran i slobodan pristup jedinstvenom tržištu električne energije u BiH elektranama priključenim na distributivnu mrežu broj 01-478-3/22 od 29.04.2022. godine.

3. Instrukcija je sastavni dio ove Odluke.

4. Instrukcija se primjenjuje od 01.01.2024. godine

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Prilog:
- Instrukcija

Generalni direktor
dr Nemanja Pandurević

INSTRUKCIJA
ZA IMPLEMENTACIJU PRIVREMENOG MODELA PRISTUPA „VIRTUALNE
ELEKTRANE“ TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE U BIH

1) Balansno odgovorna strana (u daljnjem tekstu: BOS) dostavlja NOSBiH-u zahtjev za dodjelu EIC Z i W kodova za „Virtualnu elektranu“ koja će se nalaziti u sastavu njegove balansne grupe (u daljnjem tekstu: BG). Uz zahtjev, BOS dostavlja popis elektrana koje čine njegovu „Virtualnu elektranu“, sa sljedećim podacima za sve elektrane - pojedinačno:

1. naziv elektrane
2. instalirana snaga elektrane
3. tip elektrane
4. potvrda (deklaracija) nadležnog ODS-a da elektrana ispunjava tehničke uvjete za prikupljanje potrebnih podataka o injektiranju/preuzimanju električne energije u 15-minutnim intervalima u skladu s uputama NOSBiH-a i odredbama Mrežnog kodeksa kao i drugih važećih propisa.

Ukoliko su elektrane u sastavu „Virtualne elektrane“ BOS-a priključene na različite ODS-e, potrebno je da BOS dostavi potvrde svih ODS-a na čiju su mrežu priključene.

- 2) U svrhu identifikacije podataka o injektiranoj/preuzetoj električnoj energiji „Virtualne elektrane“ BOS-a u pojedinačnim ODS-ima, NOSBiH će BOS-u dodijeliti 36Z kod za svaki ODS unutar kojeg BOS ima pridružene elektrane u sastavu svoje „Virtualne elektrane“. Navedene kodove će NOSBiH dostavljati i nadležnim ODS-ima.
- 3) Nakon dobivanja kodova iz točke 1 i 2 ove instrukcije, BOS je dužan inicirati i pokrenuti pregovore o ažuriranju važećeg ugovora o balansnoj odgovornosti te osigurati da BOS dostavi NOSBiH-u potrebne podatke i ažurirane točke primopredaje električne energije. BOS podatke NOSBiH-u dostavlja do 20. dana u mjesecu M-1 za mjesec M.
- 4) BOS je za svaku elektranu u sastavu „Virtualne elektrane“ dužan:
 1. informirati nadležni ODS da će se predmetna elektrana nalaziti u sastavu „Virtualne elektrane“ BOS-a, u skladu s internim procedurama ODS-a
 2. utvrditi točan datum promjene (promjena se vrši na mjesečnoj razini) sudionika na tržištu (opskrbljivača) koji preuzima električnu energiju iz elektrane, uzimajući

u obzir procedure unutar ODS-a vezane za postojeći ugovor i obavještanja ranijeg sudionika na tržištu, ODS-a i nadležnog BOS-a.

- 5) Promjena sastava „Virtualne elektrane“ vrši se na mjesečnoj razini. Ukoliko je bilo promjena u sastavu „Virtualne elektrane“, BOS, do 20. dana u mjesecu M-1 za mjesec M, dostavlja NOSBiH-u ažuriran popis elektrana koje se nalaze u sastavu njegove „Virtualne elektrane“. Uz ažurirani popis BOS dostavlja i sve druge potrebne podatke te dokumente po zahtjevu NOSBiH-a.
- 6) Zahtjeve definirane točkama 1), 3) i 5) BOS je obavezan dostaviti elektroničkom poštom (e-mail) na sljedeće adrese: info@nosbih.ba; trziste@nosbih.ba; schedules_bh@nosbih.ba i m.segrt@nosbih.ba. Uz ovjeren i skeniran zahtjev BOS dostavlja i podatke o sastavu „Virtualne elektrane“ (naziv elektrane, instalirana snaga i tip elektrane) u excel formatu. Prilikom dostavljanja zahtjeva za promjenu sastava „Virtualne elektrane“ navodi se samo konačna verzija sastava „Virtualne elektrane“, svaki naredni dostavljeni zahtjev/korekcija u toku mjeseca neće se uzeti u obzir.
- 7) Za BOS koji, od proizvodnje, u svom sastavu ima „Virtualnu elektranu“ čija je instalirana snaga veća od 30% ukupne instalirane snage portfolia BOS-a na prijenosnoj mreži iznos instrumenta financijskog osiguranja za debalans balansne grupe (bankovne garancije ili depozita) određuje se uzimajući u obzir financijsku vrijednost prosječne petnaestodnevne proizvodnje (ekvivalentna zbirnoj/agregiranoj instaliranoj snazi “Virtualne elektrane”) električne energije BOS-a koja se računa po prosječnoj cijeni debalansa za manjak električne energije u godini koja prethodi godini za koju se izdaje instrument financijskog osiguranja, uvećanu za pripadajući iznos poreza na dodanu vrijednost.

Po zahtjevu NOSBiH-a, BOS je dužan dostaviti sve podatke i dokumente potrebne za utvrđivanje tržišnog i financijskog rizika te boniteta BOS-a, u skladu s pravilima struke. NOSBiH će nakon analize dostavljenih dokumenata, a na osnovu preporuke stručnih službi, donijeti odluku o dodatnim instrumentima osiguranja ugovornog odnosa, a sve u skladu s utvrđenim financijskim rizikom i analiziranim bonitetom BOS-a.

Pri određivanju iznosa i vrste instrumenta osiguranja uzimat će se u obzir korektnost ponašanja BOS-a na balansnom tržištu električne energije, tržišni rizik, zaduženost, da li se BOS prvi put pojavljuje na tržištu i drugi potrebni parametri.

Visina iznosa instrumenta financijskog osiguranja nije ograničena.

Iznos instrumenta financijskog osiguranja za debalans balansne grupe (bankarske garancije ili depozita) može biti korigovan kvartalno u skladu sa prosječnom cijenom debalansa ostvarenom u tom kvartalu, odnosno kvartalima i prosječnom cijenom debalansa u prethodnoj godini uzimajući prosječnu cijenu te dvije vrijednosti.

U slučaju promjene proizvodnje ili potrošnje unutar balansne grupe, NOSBiH može utvrditi novi iznos instrumenta financijskog osiguranja.

U svakom trenutku važenja Ugovora o balansnoj odgovornosti NOSBiH može utvrditi i zahtijevati dodatne instrumente osiguranja, a posebno u slučajevima kada mjesečna faktura prelazi 60% iznosa iz instrumenta financijskog osiguranja plaćanja. NOSBiH će pismeno obavijestiti BOS i eventualno utvrditi nove instrumente osiguranja koji će pokrivati navedeno plaćanje.

BOS može podnijeti zahtjev za smanjenje iznosa ili izmjenu vrste instrumenta osiguranja:

- u slučaju značajnijeg smanjenja proizvodnje i potrošnje balansne grupe
- u slučaju smanjenja rizika poslovanja vezanog za BOS
- u slučaju uvećanja boniteta BOS-a
- u slučaju da fakture za debalans za tri (3) prethodna mjeseca pojedinačno ne prelazi 30% od iznosa financijskih sredstava osiguranja.

Ukoliko BOS dostavlja bankovnu garanciju koju je izdala banka koja nije registrirana u Bosni i Hercegovini, potrebno je dostaviti konfirmirajuću bankovnu garanciju banke koja je registrirana u Bosni i Hercegovini.

Ukoliko NOSBiH aktivira instrument financijskog osiguranja, BOS je novu bankovnu garanciju ili depozit dužan dostaviti, odnosno uplatiti, u roku od (7) dana nakon aktivacije, ukoliko je garancija, odnosno depozit, iskorišten u punom iznosu.

Ukoliko je instrument financijskog osiguranja iskorišten samo djelomično, banka treba izvršiti povrat originalne garancije s naznakom iznosa protesta, odnosno, BOS je dužan da uplati iskorišteni iznos depozita u roku od sedam (7) dana nakon aktivacije

Ukoliko je instrument financijskog osiguranja iskorišten samo djelomično, banka treba izvršiti povrat originalne garancije s naznakom iznosa protesta, odnosno, BOS je dužan da uplati iskorišteni iznos depozita u roku od sedam (7) dana nakon aktivacije

- 8) BOS u svom dnevnom rasporedu prijavljuje plan proizvodnje „Virtualne elektrane” kao zbirni/agregirani plan proizvodnje svih elektrana priključenih na distributivnu mrežu koje pripadaju njegovoj BG. Plan proizvodnje se prijavljuje prema tehničkim mogućnostima i raspoloživim resursima elektrana u sastavu „Virtualne elektrane”, u skladu s dokumentom „Upute za dostavljanje dnevnih rasporeda“ koji je objavljen na web stranici NOSBiH-a. BOS je odgovoran za podatke dostavljene u dnevnom rasporedu. BOS-u koji više od 3 puta u toku mjeseca prijavi plan proizvodnje koji nije u skladu s tehničkim mogućnostima i raspoloživim resursima elektrana u sastavu „Virtualne elektrane” bit će privremeno suspendirano pravo prijave dnevnih rasporeda za naredni mjesec počevši od datuma uočavanja kršenja pravila prijave dnevnih rasporeda. BOS će o kršenju pravila prijave plana proizvodnje o suspenziji biti blagovremeno obaviješten.

Nakon 3 privremene suspenzije s tržišta električne energije, BOS će biti trajno suspendiran s tržišta električne energije.

- 9) Obračun debalansa BOS-a vrši se u skladu s važećim procedurama, pri čemu BOS-ovu agregiranu ostvarenu proizvodnju „Virtualne elektrane“ na 15-minutnoj razini NOSBiH-u dostavlja nadležni ODS. Ukoliko ODS, do 6. dana u tekućem mjesecu ne dostavi potrebne podatke za prethodni mjesec, neophodne za obračun debalansa BOS-a, NOSBiH će debalans za BOS obračunati prema podacima kojima raspolaže.
- 10) Za nekorektno ponašanje na tržištu električne energije BOS-a koji u svom sastavu ima „Virtualnu elektranu“, čija je instalirana snaga veća od 30% ukupne instalirane snage portfolia BOS-a na prijenosnoj mreži, primjenjivat će se penalitet.

Iznos penala obračunavat će se po sljedećoj formuli:

$$\text{Penal} = \text{Fin.deb.} * (K-1)$$

pri čemu su:

Fin.deb = Financijski iznos za negativni debalans (manjak energije)

K = penalni koeficijent za nekorektno ponašanje na tržištu el.en. a koji se određuje na sljedeći način:

$$\text{ako je } \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,8 ; K = 1$$

$$\text{ako je } 0,8 > \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,75 ; K = 1,2$$

$$\text{ako je } 0,75 > \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,7 ; K = 1,5$$

$$\text{ako je } 0,7 > \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,6 ; K = 2$$

$$\text{ako je } \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} < 0,6 ; K = 2,5$$

pri čemu je:

Ostv.proiz. = ukupna ostvarena proizvodnja BOS-a na mjesečnoj razini

Plan.proiz. = ukupna planirana proizvodnja BOS-a na mjesečnoj razini

- 11) Ukoliko BOS za nekorektno ponašanje na tržištu električne energije u toku jedne kalendarske godine 3 puta ostvari koeficijent K=2, može biti privremeno suspendiran s tržišta električne energije.

- 12) Ukoliko BOS za nekorektno ponašanje na tržištu električne energije u toku jedne kalendarske godine 2 puta ostvari koeficijent $K=2,5$, bit će privremeno suspendiran sa tržišta električne energije i pokrenut postupak suspenzije licence kod nadležnog regulatora.
- 13) NOSBiH vodi Registar BOS-ova koji u svom sastavu imaju „Virtualnu elektranu“ i objavljuje ga na svojoj web stranici.